

Aktualiteter fra forskningsfronten

Et av de faste innslagene på landsmøtet er presentasjoner av fersk forskning fra lærestedene i Tromsø, Bergen og Oslo. Sesjonen gir innblikk i noe av den svært varierte forskningsaktiviteten innen odontologi og tilgrensende områder.

  NILS ROAR GJERDET

Hundeassistert terapi

Anne Margrete Gussgard fra Tromsø snakket om et prosjekt om hvorvidt en terapihund kan avhjelpe engstelse for tannbehandling. Det var gjort i et oppsett der engstelige barn i alderen 6–12 år hadde hver ett besøk med terapihund og ett uten, i tilfeldig rekkefølge. Det ble registrert blant annet hva barnet mente om at hunden var der, grad av angst for tannbehandling og også fysiologiske variabler, slik som variasjon i hjertefrekvens, kortisolnivå i spytt og hudledningsevne. Ikke alle resultater er klare, men det er et inntrykk at det er positiv effekt og at det er holdepunkter for at bruk av terapihund kan være nyttig, men ikke nødvendigvis for alle. Pilotstudien har gitt erfaringer for videre oppfølging. Hunden er en labradoodle og heter Barley, forresten.

Om periodontitt i Troms

Gro Eirin Holde, som nettopp har disputert for PhD-graden, har undersøkt vel 1 900 personer i alderen 20–79 år i tannhelseundersøkelsen «Tromstannen». Hun hadde registrert forekomst av periodontitt, alvorlighet og marginalt beintap målt på panoramarøntgen. Dessuten var samlet data på en rekke sosioøkonomiske variabler, røyking og også munnhelseatferd. Det viste seg at omtrent

50 prosent hadde periodontitt, hvorav cirka 10 prosent i alvorlig grad. Forekomst, alvorlighetsgrad og utbredelse økte med stigende alder, kanskje ikke overraskende. Det var høyere forekomst blant røykere, hos menn, de som var bosatt i mindre byer og tettsteder, og de med lavere utdanning og inntekt. Generelt var det et kompleks sammenhenger mellom befolkningskarakteristika og periodontale variabler. I tittelen på presentasjonen ble det spurt om det hjalp å gå til tannlegen? Svaret er kanskje «tja»?

Tannskader

Traumatiske tannskader er ikke uvanlige hos barn og unge. Magnus Bratteberg fra Bergen hadde distribuert elektronisk spørreskjema til over 5 000 16-åringer i Hordaland, der 55 prosent svarte. I tilfelle av skader kunne man hente diagnoser, behandling og røntgenbilder fra journaler i Den offentlige tannhelsetjenesten, som håndterte cirka 98 prosent av skadene. Data for 571 tenner var tilgjengelig. Prevalensen av traumatiske tannskader var vel 16 prosent, av disse var det pulpanekrose hos 7,5 prosent. De som er mest utsatt er gutter, alderen 8–10 år, ungdom fra miljø med høyere sosioøkonomiske nivå, de som skårer lavere på psykososiale indikatorer (for eksempel «... har ingen planer

De som presenterte forsking fra sine læresteder. Fra venstre Anne Margrete Gussgard og Gro Eirin Holde, begge fra UiT – Norges arktiske universitet, Tromsø; Øyvind Goksøy og Magnus H. Bratteberg (innfelt bilde) fra Universitetet i Bergen; Anne Thea Tveit Sødal, My Tien Diep og Lisa Printzell fra Universitetet i Oslo.

etter VGS...») og de som trener ofte. Det ble understreket at det er viktig med god traumejournal for å følge opp skadene over tid.

Beinbygging

Å bygge nytt bein der det trengs har alltid vært et ønske blant klinikere. Tradisjonelt har det vært gjort ved å hente bein fra et annet sted i kroppen, med de problemene det kan medføre. Øyvind Goksøy er dobbelkompetansekandidat, det vil si at han tar PhD-grad og skal begynne spesialisertutdanning, i oral kirurgi og oral medisin i hans tilfelle. Styrktvevsbygging – «tissue engineering» – går ut på å utnytte

treenigheten mellom et biomateriale (vekststativ, «scaffold»), stamceller og signalsubstanser. I eksperimentene til Goksøy ble det brukt hyaluronsyre, som er et vanlig signalmolekyl i kroppen, som ble lagt på/i et biomateriale, og dyrket i cellekulturer, der det ble målt blant annet mineraldannelse. Utfordringen var at hyaluronsyren ble vasket ut underveis. Det er nå forsøk med subkutan implantering på rotter for å undersøke om det dannes ektopisk bein der. Nå skal det eksperimenteres med tverrbundet hyaluronsyre, som ikke lekker så raskt ut, i 3D-printede vekststativ. Et steg på veien mot å skape nytt bein på steder der man trenger det,

Munnhelsen hos 65-åringer i Oslo

My Tien Diep og Anne Thea Tveit Sødal er stipendiater ved Avdeling for kariologi og gerodontologi i Oslo. De arbeider med et prosjekt som heter OsloMunn65 der de inkluderer 450 65-åringer bosatt i Oslo. Tanken er å følge dem i 5–10 år for å belyse for eksempel sammenhengen mellom tannhelse og generell helse. Det blir registrert et svært bredt spekter av variabler: Demografiske data, spørreskjema-data og en lang rekke kliniske forhold og radiologiske forhold. Noen får undersøkt lukt og smaksfunksjon og bittforhold. Det nærmer seg slutten på datainnsamlingen. Det ser ut til at svarandelen er noenlunde jevnt fordelt mellom bydelene. Resultatene er ikke ferdig analysert, men det er et inntrykk at de «unge eldre» har stor variasjon i tann- og munnforhold, typisk med mange fyllinger og kroner. Prosjektet har avlet delprosjekter innen mer spesifikke områder, og kan sikkert etter hvert sammenholdes med data fra lignende undersøkelser i Tromsø og Trondheim.

Tannimplantater før strålebehandling av hodehalskreft?

Oral rehabilitering i forbindelse med strålebehandling av kreft i kjevene er en utfordring. Lisa Printzell er stipendiat ved Institutt for klinisk odontologi i Oslo og arbeider på Rikshospitalet som protetiker der. Det er vanlig å fjerne usikre tenner før strålebehandling, som infeksjonsforebygging, og så å vente 1–2 år med innsetting av tannimplantater, selv om det beste for pasienten ville vært å sette inn implantater før behandlingen (primær innsetting). Grunnen til å vente er at man er bekymret for tilbakespredning av stråling – backscatter – som gir høyere strålingsdoser nær implantatet. I laboratorieforsøk ble mesenkymale stamceller på ulike implantatoverflater utsatt for økende strålingsdoser. Det viste seg at cellene ble svekket, men overlevde, og at det ikke var stor forskjell på kontroll og titan. Kanskje kan man ha mindre bekymring for tilbakespredning av stråling fra titan når primær implantatinsetting er ønskelig? Nye forsøk er i gang som forhåpentligvis kan belyse spørsmålet ytterligere.

Alt innen oral og kjevekirurgi. Implantatprotetikk

www.kirurgiklinikken.no

Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.nhn.no
Kirkeveien 131, 0361 Oslo

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi,
maxillofacial kirurgi,
og plastikkirurgi

Tannlege
Hauk Øyri
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial
kirurgi

Tannlege
Eva Gustumhaugen Flo
spesialist i oral protetikk

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
Margareth Kristensen Ottersen
spesialist i kjeve- og
ansiktsradiologi